

Handlingsplan 2016

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Handlingsplan 2016

Handlingsplan 2016

© 2016 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-865-3

Indhold

Forord	5
2 Dagtilbud for børn	7
3 Grundskole	9
4 Ungdomsuddannelse	11
5 Videregående uddannelse	13
6 Voksen- og efteruddannelse	14
7 Tværgående indsatsområder	15
8 Fortløbende projekter	17
9 Netværk	18

Forord

Fra vuggestue til videreuddannelse. Uddannelse, læring og udvikling står højt på den samfundsmæssige dagsorden i Danmark. Det er der mange gode grunde til: Uddannelse har stor betydning for den enkelte borgers muligheder på arbejdsmarkedet og i livet generelt. Man lever længere og er mere i arbejde, hvis man uddanner sig. Samtidig er der i Danmark bred enighed om, at et højt uddannelsesniveau er en vigtig drivkraft for vækst og generel samfundsudvikling. Danmark er et af de lande i verden, der investerer mest i uddannelse, og derfor forventer samfundet et sammenhængende uddannelsessystem, hvor alle led i kæden fungerer, og hvor børn, unge og voksne får mulighed for at blive så dygtige, de kan.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har hermed glæden af at kunne præsentere sin handlingsplan for 2016, der beskriver, hvordan instituttet i det kommende år vil arbejde med at sikre og udvikle kvaliteten af undervisning, uddannelse og læring i Danmark. Handlingsplanen er fastlagt af EVA's bestyrelse med inddragelse af repræsentantskabet.

Uddannelsessystemet i sin helhed er i fokus

EVA har i kraft af vores fem områder, dagtilbud, grundskole, ungdomsuddannelse, videregående uddannelse og voksen- og efteruddannelse, en unik position til at kunne se på tværs af uddannelsessystemet. Det giver EVA en enestående mulighed for at skabe ny viden om overgange og snitflader i uddannelsessystemet, herunder belyse de tilknyttede udfordringer og anviser mulige veje frem. Derfor vil EVA i 2016 bl.a. sætte fokus på overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse og på unges valg af videregående uddannelse.

Der følges op på store uddannelsesreformer

En anden vigtig opgave for EVA er at følge implementeringen af de store reformer, som præger uddannelsesområdet. De kommende år vil EVA bl.a. bidrage til det nationale evaluerings- og følgeforskningsprogram vedr. folkeskolereformen. EVA ser frem til at deltage i opfølgningen på de ambitiøse mål og intentioner for folkeskolen, og mange af de tiltag, der er beskrevet i afsnittet om grundskole, vil være led i den nationale evalueringsindsats, der løber frem til 2020. Derudover vil EVA se nærmere på den uddannelsesindsats overfor ledige, der er led i beskæftigelsesreformen, samt fortsætte arbejdet med at undersøge og evaluere betydningen af erhvervsuddannelsesreformen.

EVA bidrager til praksisudvikling

EVA leverer viden og redskaber, der bidrager til konkret udvikling og kapacitetsopbygning dér, hvor uddannelse og læring foregår. I 2016 vil EVA fortsætte arbejdet med at udvikle aktiviteter og metoder, der kan styrke institutionernes og de fagprofessionelles kompetencer og praksis. Med praksisudvikling for øje vil EVA bl.a. i 2016 have fokus på formidling af EVA's viden og metodekompetencer til praktikere, fx i form af gå-hjem-møder og seminarer samt kursusaktivitet med hensyn til evalueringsmetode og -design.

Satsningen på kvantitative metoder fortsætter

EVA anvender i evalueringer og undersøgelser både kvalitative og kvantitative metoder. EVA lancerede i 2014 Center for Kvantitative Studier, der har til formål at samle og styrke EVA's kvantitative metodeberedskab. Centret har spillet en central rolle i en række større EVA-undersøgelser, bl.a. en omfattende registeranalyse af gymnasiekarakterers betydning for succes på universitetet samt effektstudier af 10. klasse og af offentlig lederuddannelse. EVA vil også fremover have fokus på at belyse kvalitet og understøtte kvalitetsudvikling via kvantitative studier, hvilket vil afspejle sig i de undersøgelser og evalueringer, EVA vil gennemføre i 2016.

Ny struktur vil præge EVA's arbejdsform

Dette års handlingsplan er opbygget på en ny måde: Fremfor konkrete projekter beskriver handlingsplanen for 2016 i stedet indsatsområder, dvs. brede temaer, som EVA vil gå i dybden med ved at gennemføre et eller flere projekter indenfor den enkelte temabeskrivelse. Arbejdsformen med indsatsområder er indført for at fremme en højere grad af aktualitet og relevans i EVA's løbende arbejde. Detaljerede beskrivelser af de konkrete undersøgelser og evalueringer vil løbende blive offentliggjort på EVA's hjemmeside – ligesom det også sker i dag.

Udover de planlagte aktiviteter for 2016 rummer handlingsplanen også en oversigt over projekter, som er igangsat som led i tidligere handlingsplaner, og som forløber over flere år (kap. 7), samt et overblik over nationale og internationale netværk, som EVA deltager i (kap. 8).

Vi håber, at handlingsplanen for 2016 vil give EVA's interessenter samt skoler, institutioner og andre interesserede et nyttigt indblik i EVA's kommende arbejde og den sammenhæng, det indgår i.

God læselyst.

Linda Nielsen
Bestyrelsesformand

Mikkel Haarder
Direktør

2 Dagtilbud for børn

Formidling af forskning til dagtilbud

Nyere forskning viser, at de udviklings- og læringsmuligheder, børn møder i deres dagtilbudsliv, har afgørende betydning for deres senere skolegang og videre uddannelse. Derfor er der øget opmærksomhed på at udvikle kvalitet i dagtilbud og på at basere denne udvikling på solid forskning på området.

Siden 2011 har EVA samlet kvalitetsvurderet aktuel forskning i databasen Nordic Base of Early Childhood Education and Care (NB-ECEC). Databasen formidler forskningsresultater til dagtilbudsområdets praktikere og interessenter. EVA vil fortsat sikre kortlægning og kvalitetsvurdering af skandinavisk dagtilbudsforskning. Intentionen er, at kortlægning og vurdering samt udvikling og drift af NB-ECEC fortsat sker i et samarbejde med Uddannelsesdirektoratet i Norge og Skolverket i Sverige.

I forlængelse af kortlægningen af forskningen formidler EVA også udvalgte forskningsresultater i magasinet Bakspejlet, der er udkommet årligt siden 2008. Magasinet skal øge tilgængeligheden af forskning på det pædagogiske område, så målgruppen nemt kan holde sig fagligt opdateret. Desuden bidrager magasinet med inspiration til udvikling af den pædagogiske praksis og understøtter konkrete tiltag og handlinger. Målgrupperne for magasinet vil være ledere og pædagogisk personale inden for dagtilbudsområdet.

Formålet med forskningskortlægningen, databasen og Bakspejlet er at bidrage til en stærkere vidensbaseret af det pædagogiske arbejde på dagtilbudsområdet. Det kan skabe et grundlag for dagtilbud af god kvalitet.

Forståelse og måling af kvalitet

Kvalitet på dagtilbudsområdet fylder såvel i den politiske debat som i en række af de udviklingsprojekter, som er igangsat på dagtilbudsområdet. "Kvalitet" er hele tiden det grundlæggende mål, man prøver at nå med indsatser, programmer, reformer osv., men forståelsen af, hvad kvalitet egentlig er, er ofte implicit eller løbende til diskussion, ligesom der er mange forskellige tilgange til måling af kvalitet.

EVA kan bidrage med ny viden ved at komme med et bud på, hvad kvalitet er, og hvordan man kan måle kvalitet på institutionsniveau med udgangspunkt i forskellige dimensioner af kvalitet, fx organisatorisk kvalitet, faglig kvalitet set fra de professionelle perspektiv og oplevet kvalitet på brugerniveau. Med et mere bredt perspektiv på forståelse og måling af kvalitet ønsker EVA at give et grundlag for en nuanceret diskussion af kvalitet. Mange forskellige aktører på forskellige niveauer efterspørger viden om kvalitet i dagtilbud, og hvordan den kan måles. De konkrete målgrupper for EVA's arbejde fastlægges i 2016.

Evidensbaserede programmer

Mange kommuner og institutioner har de seneste år taget forskellige typer af evidensbaserede programmer, som fx De Utrolige År, LP-modellen og PMTO (Parent Management Training – Oregon) til sig for at bruge dem som grundlag for den pædagogiske tilgang i institutionerne og fra kommunalt hold, ofte med en forventning om at styrke sammenhæng i overgangen mellem dagtilbud og skole. Samtidig sættes der store forsøg og indsatser i gang på nationalt plan ud fra ønsket om at styrke det pædagogiske arbejde gennem øget evidens. Centrale overvejelser for både

beslutningstagere og praktikere er karakteren af evidensen, og hvad der evt. kan være af konsekvenser for praksisserne i danske dagtilbud.

EVA ønsker at skabe overblik over de forskellige programmer, der anvendes i Danmark, sammenligne dem og analysere deres begrundelser, metoder og resultater. Målet er at tilvejebringe en viden, der endnu ikke eksisterer nationalt, og som kan være med til at sikre et informeret beslutnings- og handlingsgrundlag på nationalt og kommunalt niveau. Et andet muligt fokusområde kan være at se nærmere på erfaringer med evidensbaserede programmer fra andre lande. De konkrete målgrupper for EVA's arbejde fastlægges i 2016.

3 Grundskole

Frem mod 2020 bliver folkeskolereformen løbende evalueret. EVA ønsker at bidrage til den løbende evaluering ved at gennemføre en række projekter med fokus på reformen som led i instituttets årlige handlingsplaner. En del af de projekter, EVA planlægger at gennemføre som led i den nationale evalueringsindsats, vil løbe over flere år, og nogle helt frem til 2020. EVA's arbejde med folkeskolereformen er koordineret med Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling samt med de øvrige videns- og forskningsinstitutioner, der bidrager til det overordnede evalueringsarbejde.

EVA planlægger i 2016 at gennemføre projekter med fokus på folkeskolereformen indenfor de nedenstående områder:

Den åbne skole

Med udgangspunkt i den åbne skole er kommunerne i dag forpligtet til at sikre et samarbejde mellem skolerne og det lokale idræts-, kultur-, og foreningsliv. Dette samarbejde kan bl.a. handle om forløb med idrætsforeninger, musikskoler, ungdomsskoler, ungdomsuddannelser eller lokale erhvervsvirksomheder for klasser eller grupper af elever, ligesom enkeltelevers undervisning og træning på musikskoler og i idrætsforeninger kan dække en del af elevens undervisning. Formålet er dels at styrke elevers kendskab til det lokale forenings- og kulturliv, dels at fremme folkeskolens fag og formål gennem samarbejde med lokale foreninger og virksomheder.

I instituttets løbende arbejde er EVA stødt på meget forskelligartede typer af samarbejde. Nogle initiativer har fokus på at udvikle elevernes forhold til idræt, musik og kulturliv, andre har til hensigt at skabe nye typer fagligt orienterede undervisningsforløb. EVA ønsker derfor at se nærmere på den betydning, samarbejdet med eksterne aktører har for elevers motivation og udbytte af undervisningen. EVA's arbejde vil have særligt fokus på tilrettelæggelsen, gennemførelsen og elevernes perspektiver på udbyttet af undervisningen i relation til den åbne skole. Målgrupperne vil være ledere, lærere og pædagogisk personale på skolerne.

Understøttende undervisning

Understøttende undervisning er en væsentlig del af skolereformen, der skal bidrage til at hæve det faglige niveau i folkeskolen og give eleverne mulighed for at arbejde med et bredt udsnit af deres evner og interesser og møde forskellige måder at lære på.

EVA's løbende kontakt med skolerne viser, at der er stor forskel på, hvordan skolerne griber opgaven med den understøttende undervisning an. Det er meget forskelligt, hvordan skolerne organiserer, tilrettelægger og gennemfører den understøttende undervisning. Samtidig er der store variationer i, hvordan skolerne kobler den understøttende undervisning til skolereformens andre elementer.

EVA ønsker at afdække variationen og gennemføre dybdegående analyser af skolernes måder at arbejde med understøttende undervisning på, herunder at se på, hvordan skolerne arbejder med at koble aktiviteterne til den øvrige fagopdelte undervisning og de øvrige elementer i reformen, og få bl.a. skoleledernes, lærernes og elevernes perspektiver på dette. Målgrupperne for projektet vil være nationale beslutningstagere, kommunale forvaltninger samt skoleledere.

Kvalitetsrapporter

EVA har gennemført flere projekter om kommunernes kvalitetsrapporter om skolevæsenet. De har bl.a. vist, at skolerne og kommunerne har fået opbygget et datagrundlag og nogle procedurer for opdatering af data, som er forudsætning for arbejdet med kvalitetsrapporter. Men når det kommer til at bruge datagrundlaget til at foretage vurderinger af kvaliteten og på den baggrund beslutte, hvilken opfølgning der skal ske, er det kun en del af kommunerne, der har fundet en hensigtsmæssig form. Der er nu et nyt regelgrundlag for arbejdet med kvalitetsrapporter, som blandt andet betyder, at kommunerne skal udarbejde kvalitetsrapporter hvert andet år i stedet for hvert år og således har bedre tid til at arbejde med opfølgning på baggrund af rapporterne.

EVA vil se nærmere på kvalitetsrapporten som redskab til systematisk brug af data om skolerne som udgangspunkt for en dialog mellem kommunalt niveau og skoleniveau om vurdering af kvaliteten af skolernes arbejde med særligt fokus på kommunernes praksis for opfølgning. Målgrupperne for EVA's arbejde vil være kommunale forvaltninger og skoleledere.

Forvaltningens rolle i at understøtte ledelse af undervisning og læring

Skolereformen stiller nye krav til ledelsesopgaven i skolen med målsætningen om at skabe lige og bedre læringsmuligheder for alle elever. Samarbejdet mellem de kommunale forvaltninger og skoleledelser kan spille en vigtig rolle med hensyn til at understøtte den pædagogiske ledelsesopgave og at styrke skolens fokus på opgaven mere generelt. Fx har det stor betydning, at de styringsmæssige beslutninger, der træffes kommunalt, understøtter et fokus på skolens arbejde med at skabe gode læringsmuligheder for eleverne.

En tidligere EVA-undersøgelse peger på behovet for at sætte fokus på samarbejdet mellem forvaltning og skole om den pædagogiske ledelsesopgave. EVA ønsker at bidrage med nye perspektiver på en vigtig opgave i skolens udvikling samt med inspiration til, hvordan samarbejdet og dialogen mellem ledere og forvaltninger kan understøtte skolernes arbejde og fokus på opgaven. Målgrupperne for EVA's arbejde vil være kommunale forvaltninger og skoleledere.

Magasin om grundskolen

Ligesom i 2014 og 2015 påtænker EVA at udgive magasinet "Undervisning – for alle" målrettet lærere i folkeskolen. Magasinet skal give inspiration til, hvordan man kan møde de mange forskellige behov, der er blandt eleverne i dag. Magasinet skal bl.a. formidle EVA's viden om, hvordan man kan arbejde med at give alle elever lige muligheder for deltagelse i og udbytte af undervisning.

Magasinets målgruppe vil være folkeskolelærere, og vi vil så vidt muligt dække forskellige fag og klassetrin, så artiklerne samlet set appellerer til hele målgruppen.

4 Ungdomsuddannelse

Læring i praktikken på erhvervsuddannelserne

Fra politisk hold er der en stærk ambition om, at erhvervsuddannelserne skal uddanne kvalificeret arbejdskraft, samt at uddannelsernes omdømme styrkes. En meget stor del af en erhvervsuddannelse foregår typisk i en praktikvirksomhed. Hvis erhvervsuddannelsernes omdømme samlet skal styrkes, er det væsentligt med mere viden om elevernes læring i praktikken og om, hvordan praktikvirksomhederne arbejder med at sikre en høj kvalitet i praktikoplæringen. Gennem de senere år er der opbygget en bred viden om de elementer af elevernes uddannelse, som foregår i skole-regi. Der er derimod begrænset viden om elevernes læring i praktikvirksomhederne og om, hvordan den spiller sammen med elevernes skoleforløb. Samtidig er modellerne for virksomhedspraktik i disse år under forandring, og nye former for aftaler, fx korte aftaler, bliver mere almindelige indenfor nogle uddannelser.

Mulige fokusområder for EVA kan være, hvordan praktikvirksomhederne understøtter et oplæringsmiljø, der spiller godt sammen med elevens læring, samt hvordan eleverne oplever deres læring i praktikken. Målgrupperne for EVA's arbejde vil være de faglige udvalg, uddannelsesledere, undervisere og praktikpladsopsøgende medarbejdere på erhvervsskolerne.

Eleven i den digitaliserede ungdomsuddannelse

Digitaliseringen har i de senere år i stadig højere grad gjort sit indtog på ungdomsuddannelserne. Nye digitale læremidler bliver anvendt i undervisningen, it-bårne læringsressourcer bliver integreret i hele eller dele af undervisningsforløb, og flere prøver og eksaminer digitaliseres. Formålet er at løfte kvaliteten og at sikre en bedre ressourceudnyttelse. Det gælder både i tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen. Samtidig skal ungdomsuddannelserne også danne eleverne til at kunne bære sig i et stadig mere digitalt uddannelsessystem og samfund. Det stiller nye krav til elevernes kompetencer, ligesom det medfører nogle store forandringer af undervisnings- og læringssituationen.

EVA ønsker at bidrage med viden om, hvordan eleverne oplever anvendelsen af it i undervisningen på ungdomsuddannelserne. Det kan fx dreje sig om den betydning, de digitale læringsformer har for elevernes oplevelse af kvalitet og læringsudbytte, og om skolernes brug af undervisningsforløb, der trækker på flere forskellige læringsmedier. Skolerne kan bl.a. bruge denne viden i det videre arbejde med pædagogiske it-strategier, der tager højde for elevernes perspektiver på inddragelsen af digitale værktøjer i undervisningen. Målgrupperne for EVA's arbejde vil være både undervisere og uddannelsesledere på ungdomsuddannelserne.

Faglighed og faglig specialisering i gymnasiet

Fagligheden står centralt i debatten om fremtidens gymnasiale uddannelser og i de politiske drøftelser om en justering af gymnasiet. De fleste kan blive enige om, at det er vigtigt at styrke fagligheden, men hvad vil det helt præcist sige?

Et væsentligt aspekt af faglighedsdiskussionen er at sætte fokus på, hvilke kompetencer aftagerne – de videregående uddannelser, virksomhederne og samfundet – efterspørger, og hvordan gymnasiet bedst giver eleverne dem. Et andet aspekt vedrører studieretningerne, og hvilken udformning og toning de skal have for at understøtte elevernes faglige specialisering. Endelig diskuteres anvendelsesorientering i undervisningen, og på hvilken måde en øget inddragelse af anvendelsesorientering kan styrke fagligheden.

EVA ønsker at bidrage til udviklingen af fagligheden i gymnasiet og til at kvalificere det grundlag, gymnasierne fremadrettet skal arbejde med faglighed og faglig specialisering på baggrund af. Det kan fx ske ved at udarbejde et videngrundlag for at drøfte, hvad fremtidens krav er til fagligheden i gymnasiet, samt ved at bidrage til skolernes arbejde med at udfolde fremtidens studieretninger. De konkrete målgrupper for EVA's arbejde fastlægges i 2016.

Fokus på elevernes læring i gymnasiet

Et centralt uddannelsespolitisk mål er, at alle elever i gymnasiet skal blive så dygtige, som de kan. Dette indebærer høj kvalitet i undervisningen og et vedvarende fokus på at understøtte alle elevers læring. Der er i dag et øget fokus på at tilrettelægge undervisningen i gymnasiet sådan, at den fokuserer mere på elevernes læring. Centrale elementer er her øget brug af formativ evaluering, omlagt skriftlighed og forskellige måder at synliggøre læring på over for eleverne. Erfaringerne viser imidlertid, at det er en proces at flytte fokus fra lærerens undervisning til elevernes læring. Nogle af de udfordringer, der kan opstå, er, hvordan lærerne kan følge elevernes læring og progression, samt hvordan lærerne kan give virkningsfuld feedback og støtte til forskellige elevgrupper – ofte med forskellig motivation og forskellige forudsætninger. Endelig arbejder mange gymnasier med at udvikle og styrke en fælles kultur på den enkelte institution, hvor elevernes læring er i centrum.

EVA vil bidrage med viden og evt. konkrete redskaber med hensyn til, hvordan gymnasierne kan arbejde med at evaluere og understøtte alle elevers læring, samt med hensyn til, hvordan der kan skabes en fælles kultur på skolen omkring dette arbejde, hvori både ledelse, lærere og elever indgår. Arbejdet vil have fokus på skolens og lærernes tilrettelæggelse samt på, hvad der virker set fra elevernes perspektiv. Målgrupperne vil være undervisere og ledelse på de gymnasiale uddannelser.

5 Videregående uddannelse

Sammenhæng mellem videregående uddannelse og arbejdsmarked

De videregående uddannelsers relevans og de studerendes overgang til arbejdsmarkedet optager såvel politikere som uddannelsesinstitutioner og studerende. Hvordan kan arbejdsmarkedsrelevansen af de videregående uddannelser styrkes? Og hvordan kan samspillet mellem uddannelserne og aftagernes behov på arbejdsmarkedet styrkes?

EVA ser en særlig problemstilling i relation til praktik på de videregående uddannelser. Professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne er kendetegnet ved at kombinere teori og praksis, og praktikken spiller en væsentlig rolle i at sikre, at studerende får kompetencer, som matcher arbejdsmarkedets behov. Der er imidlertid enighed blandt aktørerne om, at kvalitetssikringen af praktik udgør en stor udfordring for uddannelsesinstitutionerne, og mulige fokusområder for EVA's arbejde er kvalitetssikring af praktik på tværs af forskellige praktiksteder samt praktikvejledernes kompetencer og efteruddannelse.

En anden tendens indenfor området er det stigende uddannelsesniveau, der betyder, at mange dimittender fremover skal finde beskæftigelse indenfor dele af arbejdsmarkedet, som deres uddannelser ikke traditionelt har været i berøring med. Mulige fokusområder for EVA kan være, hvordan de videregående uddannelser arbejder med praksisnær undervisning samt fremme af dimittenders generelle kompetencer i lyset af arbejdsmarkedets behov.

En sidste væsentlig udvikling er fremdriftsreformens krav om hurtigere gennemførelse og højere studieintensitet, som for alvor vil slå igennem i 2016 og forventes at få særlig betydning på universitetsområdet. Samtidig argumenteres der fra flere sider for, at studiejob, praktik og udlandsophold forbedrer de studerendes muligheder for at få et job efter endt uddannelse. EVA overvejer her at se nærmere på den betydning, studiejob, praktik og udlandsophold har for de studerendes gennemførelsestid og senere beskæftigelse.

De konkrete målgrupper for EVA's arbejde fastlægges i 2016.

Forsknings- og udviklingsbaseret på professionshøjskoler og erhvervsakademier

Et af nøgleordene i udviklingen af professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne er forsknings- og udviklingsbaseret, som betyder, at underviserne skal følge med i forskningens udvikling på deres felt, skabe ny viden gennem udviklings- og forskningsaktiviteter samt videreformidle den erhvervede viden til de studerende og professionerne. Dermed er der stigende forventninger om, at professionshøjskoler og erhvervsakademier spiller en væsentlig rolle med hensyn til at skabe en god kobling mellem forskning og praksis – en stærk videnkultur.

I 2013 blev der lovgivningsmæssigt åbnet op for, at professionshøjskolerne og erhvervsakademierne kan opbygge egne forsknings- og udviklingsmiljøer, og i dag har institutionerne et stort fokus på at opbygge kapacitet med hensyn til opgaven.

EVA ønsker at bidrage med viden om, hvordan institutionerne kan forsknings- og udviklingsbasere deres uddannelser og understøtte en stærk videnkultur. De konkrete målgrupper for EVA's arbejde fastlægges i 2016.

6 Voksen- og efteruddannelse

Uddannelsesindsatsen over for ledige

En stærkere målretning af uddannelsesindsatsen overfor ledige er et hovedelement i beskæftigelsesreformen fra 2014. I dag sættes der mere målrettet ind overfor ufaglærte og faglærte med uddannelser med høj ledighedsrisiko, der bl.a. har fået ret til seks ugers uddannelse og 80 procent af dagpengeniveauet, mens de uddanner sig til faglærte.

Tidligere undersøgelser har vist, at generelle uddannelsesindsatser ofte ikke har positiv effekt på beskæftigelse. EVA ønsker derfor at se nærmere på konsekvenserne af målretningen. Det kan bl.a. være væsentligt at følge, om målretningen af uddannelsesindsatsen fører til de ønskede resultater, i form af at flere ledige kommer i job. En problemstilling under dette tema kunne fx være, hvad erstatningen af seks ugers selvvalgt uddannelse med et mere styret uddannelsesvalg har af konsekvenser for de lediges motivation for uddannelse såvel som for deres muligheder på arbejdsmarkedet. De konkrete målgrupper for EVA's arbejde fastlægges i 2016.

Voksne med svage basale færdigheder

Hver sjette dansker har dårlige læsefærdigheder, knap hver syvende dansker har dårlige regnefærdigheder, og mere end hver fjerde dansker – eller over en million voksne – har dårlige it-færdigheder. Det er en stor samfundsmæssig udfordring, at så mange voksne har svage basale færdigheder.

Det store antal borgere med svage læse-, regne- og it-færdigheder er ikke mindst en udfordring for den demokratiske samfundsdeltagelse såvel som de ambitiøse nationale mål for digitalisering. I forlængelse af eksisterende viden på området, herunder EVA's egne undersøgelser, kan det bl.a. være relevant at se nærmere på, hvorfor så mange danskere har svage basale færdigheder, samt at anviser nye veje til at løfte færdighedsniveauet på dette felt. Et muligt fokusområde for EVA kunne være, hvad de voksne selv mener, at der skal til for, at de går i gang med undervisning med fokus på basale færdigheder. Et andet muligt fokusområde kan være voksnes personlige og sociale forudsætninger for tilegnelse af basale færdigheder. De konkrete målgrupper for EVA's arbejde fastlægges i 2016.

7 Tværgående indsatsområder

Nye overgange til ungdomsuddannelse

Overgangen til ungdomsuddannelse vil i 2016 blive påvirket af nogle markante lovændringer. I 2014 blev der indført karakterkrav i forbindelse med optagelse på erhvervsuddannelserne, og adgangskrav overvejes også til gymnasiet. Tilsvarende er rammerne for vejledningsindsatsen i grundskolen ændret, og vejledningen fokuserer nu primært på de elever, der er i risiko for at blive erklæret ikke-uddannelsesparate ved afslutningen af grundskolen. Samtidig kan de fleste elever ikke længere få individuel vejledning i grundskolen, men skal i stedet anvende den digitale eVejledning som supplement til kollektive vejledningstilbud.

Uanset omorganiseringen af vejledningen og støtten til den svageste gruppe elever kan konsekvenserne af de skærpede optagelseskrav blive, at flere unge end tidligere ikke umiddelbart kan påbegynde en ungdomsuddannelse efter grundskolen, men i stedet må påbegynde uddannelsesforberedende tilbud, fx på produktionsskolerne, VUC eller den nye kombinerede ungdomsuddannelse. Samtidig er spørgsmålet, om de nye initiativer samlet set kan sikre, at en større andel af unge løftes fagligt, personligt og socialt og dermed bliver uddannelsesparate – og at de unge er i stand til kvalificeret at vælge uddannelse.

EVA vil bidrage med viden, der belyser, hvad ændringerne betyder for de unges valg og forløb. Derudover ønsker EVA at se på, hvordan man kan udvikle kvaliteten i vejledningen og de uddannelsesforberedende tilbud, sådan at de unges overgang til ungdomsuddannelse understøttes bedst muligt. De konkrete målgrupper for EVA's arbejde fastlægges i 2016.

Overgangen til videre uddannelse

Unge valg af uddannelse fremhæves ofte som noget, der lægger et stort pres på de unge i uddannelsessystemet, der skal træffe valg mellem et stort antal videregående uddannelser. EVA har tidligere undersøgt unges uddannelsesvalg og fundet ud af, at de unge har begrænset viden om uddannelserne, herunder om uddannelsernes indhold, og hvilke jobs de kan føre til. Samtidig har de unge ofte vanskeligt ved at afklare, hvad de vil. Udfordringerne forbundet med at vælge uddannelse viser sig også, ved at mange fortsat falder fra de uddannelser, de starter på (mellem 15 og 16 % frafalder på første år). Dertil kommer, at mange må supplere med yderligere fag for at blive optaget på en videregående uddannelse, fordi de ikke har de rette fagkombinationer med sig fra gymnasiet. Det vidner om, at valget af og overgangen til videregående uddannelse kan være svær, og at der kan være brug for, at processen understøttes og kvalificeres yderligere.

EVA ønsker at bidrage med viden om, hvad der har betydning for de unges valgproces og opstart på en videregående uddannelse, samt i forlængelse heraf hvordan de forskellige aktører (de gymnasiale uddannelser, Studievalg-centrene og de videregående uddannelser) i højere grad kan understøtte og kvalificere overgangen. Et muligt fokus kan være, hvilken betydning undervisningen i gymnasiet, de forskellige vejledningstilbud samt studiepraktik og andre brobygningstiltag har for de unges uddannelsesvalg og videre uddannelsesforløb. Herunder hvordan de unges kendskab til de videregående uddannelser og deres beskæftigelsesmuligheder kan styrkes. De konkrete målgrupper for EVA's arbejde fastlægges i 2016.

Praksisudviklende aktiviteter

EVA har gennem en årrække haft fokus på at formulere aktiviteter, redskaber og metoder med det mål at understøtte uddannelsesinstitutioner og dagtilbud i at omsætte viden i praksis. Det er fx sket gennem EVA-dage, gå-hjem-møder, evalueringskurser og udvikling af forskellige redskaber til at understøtte den faglige refleksion over undervisning og læring. Der er forskellige erfaringer indenfor de enkelte uddannelsesområder på EVA, ligesom nogle uddannelsesområder har arbejdet mere specifikt med praksisudviklende aktiviteter end andre.

Som led i arbejdet med instituttets strategi har EVA i 2015 arbejdet med at opsamle erfaringer med praksisudviklende aktiviteter og igangsat en række nye indsatser og metoder indenfor alle uddannelsesområder og dagtilbud. Fx har EVA gennemført læringskonferencer med henblik på at understøtte erhvervsskolernes arbejde med realkompetencevurderinger, og EVA er gået i dialog med regionernes udviklingsafdelinger med henblik på at identificere deres behov for viden og understøttelse – og samtidig få mere viden om de muligheder, EVA har for at imødekomme disse.

EVA ønsker yderligere at kvalificere de udviklede aktiviteter og metoder samt evt. at udvikle nye med fokus på fortsat at styrke institutionernes og de fagprofessionelles kompetencer og praksis. Det kan fx være med hensyn til at arbejde analytisk og systematisk samt at indgå i professionelle relationer på tværs af faggrupper og kompetencer.

8 Fortløbende projekter

EVA gennemfører fire projekter, der er igangsat som led i tidligere handlingsplaner, og som forløber over flere år. Det drejer sig om:

Unge uddannelsesparathed

EVA følger implementeringen af de uddannelsesparathedsordninger, der trådte i kraft i 2014, og belyser herunder betydningen af de vejledningsmæssige og faglige indsatser, der tilbydes ikke-uddannelsesparate unge i folkeskolen. Projektet er igangsat som led i Handlingsplan 2014 og løber frem til 2020.

Følgeevaluering af pædagoguddannelsen

EVA følger implementeringen af den nye pædagoguddannelse, der trådte i kraft i efteråret 2014. Projektet er igangsat som led i Handlingsplan 2015 og er planlagt til at løbe, frem til at den nye uddannelse skal evalueres. Dette forventes at ske i 2020.

Undersøgelse af optagelsessystemet

EVA har som led i handlingsplanerne for 2014 og 2015 undersøgt optagelsessystemets betydning for unges uddannelsesvalg samt for, hvordan de unge klarer sig på universitetsuddannelserne og efterfølgende på arbejdsmarkedet. EVA vil fortsætte dette arbejde i 2016, hvor mulige fokusområder vil være at belyse, i hvilken grad karakterer i gymnasiet kan forudsige succes på professionsbacheloruddannelserne samt optagelsessamtalens betydning for, hvordan de studerende klarer sig på de videregående uddannelser.

Følgeevaluering af voksensporet i forbindelse med erhvervsuddannelsesreformen

EVA følger implementeringen af voksensporet for personer på 25 år og derover, der er led i erhvervsuddannelsesreformen. Projektet er igangsat som led i Handlingsplan 2015 og gennemføres sideløbende med følgeevalueringen af den samlede erhvervsuddannelsesreform, som EVA gennemfører sammen med KORA. Projektet forventes at løbe frem til 2018.

9 Netværk

EVA deltager i netværk af organisationer, der arbejder med uddannelse, evaluering og kvalitetsudvikling, for at følge med i den internationale og evalueringsfaglige udvikling. Derudover deltager instituttet i en række aktiviteter i samarbejde med nationale og internationale organisationer, og vi prioriterer at have en tæt kontakt til evalueringsinstitutioner i andre lande.

Deltagelsen i netværk har til formål at styrke EVA's position som nationalt videnscenter for den internationale udvikling på dagtilbuds- og uddannelsesområdet og inden for evaluering. Desuden giver netværksdeltagelsen os mulighed for at formidle danske forhold og succeser og dermed bidrage til den internationale udvikling på området.

I 2016 vil EVA prioritere en aktiv rolle i følgende netværk:

Dagtilbud for børn

ICSEI-netværk om Early Childhood Education and Care

ICSEI (International Congress for School Effectiveness and Improvement) er en international organisation, der har eksisteret i mere end 40 år, hvor politikere, embedsværk, forskere og praktikere fra hele verden mødes én gang årligt. Organisationen har traditionelt haft fokus på skoleområdet, men med det øgede globale fokus på værdien af dagtilbudsområdet som arena for tidlige indsatser med henblik på at sikre børns udvikling, læring og dannelse som samfundsborgere er der i regi af ICSEI i 2009 etableret et ECEC-netværk (Early Childhood Education and Care), hvor vi varetager netværksledelsen. I kalenderåret 2016 er EVA valgt til at sidde med i ICSEI's bestyrelse som netværksrepræsentant. Kongressen og netværket giver os indblik i international forskning og globale trends og strømninger samt mulighed for erfaringsudveksling om kvalitetsudvikling i feltet mellem policy, forskning og praksis.

Nordic Network on ECEC

Det nordiske netværk består af deltagere fra de nordiske landes ministerier og statslige evalueringsinstitutioner, der beskæftiger sig med dagtilbudsområdet. Netværket mødes en til to gange om året med henblik på at udveksle viden om og erfaringer med nordiske tiltag inden for området samt at opnå mulighed for koordinering af evalueringer og undersøgelser de nordiske lande imellem. Vi deltager i netværkets møder med bl.a. oplæg om resultater fra vores undersøgelser og evalueringer, samt i netværksaktiviteter mellem møderne.

EECERA – Special Interest Group on Young Children's Perspectives

Den årlige europæiske konference om uddannelsesforskning EECERA (European Early Childhood Education Research Association) har eksisteret i godt 20 år. I regi af EECERA er der etableret flere netværk (SIG'er, Special Interest Groups), hvor vi deltager i et netværk om inddragelse af børneperspektiver. I netværket deltager forskere fra de europæiske lande samt New Zealand og Australien. Gennem deltagelse i netværket får vi opdateret viden om eksisterende og kommende forskningsprojekter og resultater, ligesom det giver mulighed for metodisk sparring og erfaringsudveksling om inddragelse af børneperspektiver i EVA's evalueringer.

Grundskole og ungdomsuddannelse

Nordisk skolenetværk

Vi er medlem af Nordisk skolenetværk, et netværk for nordiske institutioner, der gennemfører evalueringer og analyser på skoleområdet. Netværket bliver brugt til tværgående drøftelser af fælles temaer som kvalitetssikring, test og afgangsprøver, deltagelse i internationale undersøgelser, metodeudvikling m.m. Desuden nedsættes der efter behov arbejdsgrupper, ligesom netværket indimellem fungerer som ramme om fælles projekter.

EVA deltager desuden i en række internationale konferencer – ofte med oplæg – i regi af:

- ICSEI (The International Congress for School Effectiveness and Improvement)
- EQAVET (European Quality Assurance in Vocational Education and Training)
- EERA (European Educational Research Association)
- ECER (European Conference on Educational Research)
- NORDYRK (Nordiskt yrkespedagogiskt och yrkesdidaktiskt nätverk).

Videregående uddannelse og voksen- og efteruddannelse

Dansk Universitetspædagogisk Netværk

EVA er associeret medlem til Dansk Universitetspædagogisk Netværk (DUN), der er de danske universiteters forening for universitetspædagogik og studieudvikling. DUN har til formål at udvikle universitetsuddannelsernes og universitetsundervisningens kvalitet og samler bl.a. undervisere og pædagogiske konsulenter fra universiteterne. DUN fremmer dette gennem at skabe netværk og aktiviteter for medlemmerne og ved at tage initiativ til nyhedsbreve, arrangementer og udgivelsen af Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift.

ENQA

EVA er fuldgældigt medlem af ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education). ENQA er en sammenslutning af europæiske evalueringsorganisationer inden for videregående uddannelse og er det væsentligste internationale netværk på det videregående område. Sammenslutningen spiller en central rolle i Bologna-processen.

NOQA

Vi deltager i NOQA (Nordic Quality Assurance Network in Higher Education), som er et netværk for nordiske institutioner, der arbejder med kvalitetssikring inden for videregående uddannelse. Netværket har som hovedformål at udarbejde et fælles årligt projekt, og resultaterne af projektet formidles efterfølgende til europæiske kvalitetssikringsorganisationer og uddannelsesinstitutioner.

Voksenpædagogisk Forum

EVA tager del i et netværk, der går på tværs af det danske voksenuddannelsessystem. Voksenpædagogisk Forums primære ambition er at holde liv i debatten om voksenpædagogik, bl.a. ved at skabe platforme for udveksling af erfaring, viden og ideer om voksenpædagogik og -uddannelse. Forummets primære aktiviteter er en stor konference i foråret (ca. 100 deltagere) og et seminar i efteråret for forummets referencegruppe (ca. 30 deltagere).

Nordisk forskernetværk om basale færdigheder

EVA deltager i et nordisk forskernetværk nedsat i tilknytning til en tværnordisk ministeriel arbejdsgruppe under Nordisk Ministerråd. Forskernetværket deler viden om basale færdigheder blandt voksne i de nordiske lande, herunder forskningen på feltet i de nordiske lande; hvilke programmer/indsatser der findes i de nordiske lande med henblik på at styrke voksnes basale færdigheder i læsning, regning og it; særlige udfordringer på området samt evt. anbefalinger til det videre arbejde på området.

Evaluerings- og metodefaglige netværk

DES

Vi er repræsenteret i bestyrelsen for DES (Dansk EvalueringsSelskab) og deltager med oplæg i selskabets årlige konference. Formålet med selskabet er at være platform for erfaringsudveksling og diskussion af evalueringsfaglige problemstillinger, herunder udviklingen inden for evalueringsteori og -metode, nyttiggørelse af evalueringsresultater, faglig udvikling og standarder for god evalueringspraksis.

AEA

Vi er medlem af AEA (American Evaluation Association) og deltager ofte i de årlige konferencer. AEA er en international sammenslutning af evaluatore, hvis mission bl.a. er at udvikle evalueringspraksisser og -metoder, øge anvendelsen af evaluering og understøtte evaluering som en profession.

Selskab for Surveyforskning

Vi er repræsenteret i Selskab for Surveyforsknings bestyrelse og deltager desuden i selskabets ca. fire årlige halvdagsarrangementer. Selskab for Surveyforskning har til formål at være forum for tværvideenskabelig diskussion og erfaringsudveksling om fremme af forskning i og anvendelse af surveymetoder, dvs. undersøgelser ved hjælp af spørgeskemaer. Selskabet har desuden til formål at udveksle viden med beslægtede selskaber, såvel nationale som internationale.

ESRA

Vi er medlem af ESRA (European Survey Research Association), en europæisk pendant til det danske Selskab for Surveyforskning. Vi deltager i den konference, der afholdes hvert andet år.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.